

Przemysław Piejdak, Wydział Ekonomiczny, Uniwersytet Gdański

WPŁYW POLSKIEGO ŁADU NA WYSOKOŚĆ OPODATKOWANIA DOCHODÓW OSÓB FIZYCZNYCH

Abstrakt

Celem artykułu jest zbadanie wpływu zmian w przepisach prawa podatkowego wprowadzonych w Polsce w 2022 r. na zmianę wysokości zobowiązań względem państwa osób fizycznych z tytułu podatku dochodowego i składki na powszechne ubezpieczenie zdrowotne. Tezę przewodnią artykułu stanowi stwierdzenie, że zakres procesu legislacyjnego Polskiego Ładu był nieadekwatny do korzyści osiągniętych przez ogół podatników. W tekście rozstrzygnięto następujące problemy badawcze: Dla jakich grup podatników nowe przepisy okazały się korzystne? Jak wdrożenie Polskiego Ładu przełożyło się na wysokość dochodów sektora finansów publicznych? Badanie zostało przeprowadzone poprzez analizę danych wtórnych: aktów prawnych oraz sprawozdań finansowych, informacji i raportów opublikowanych w latach 2019-2024 przez instytucje publiczne: Ministerstwo Finansów, Główny Urząd Statystyczny, Narodowy Fundusz Zdrowia oraz Najwyższa Izba Kontroli.

Słowa kluczowe: Polski Ład, podatek dochodowy od osób fizycznych, dochody NFZ ze składki zdrowotnej, dochody państwa z PIT, opodatkowanie zarobków Polaków

Wprowadzenie

1 stycznia 2022 r. w polskim prawie zaczął obowiązywać pakiet reform podatkowych tzw. Polski Ład. Po komplikacjach w początkowym okresie, spowodowanych algorytmem obliczenia tzw. ulgi dla klasy średniej, 1 lipca ustawodawca usankcjonował poprawioną wersję przepisów, w której, w miejsce wspomnianej ulgi, obniżono stawkę podatku dochodowego dla pierwszego progu w skali progresywnej z 17% do 12%¹. Ponadto dla podatników, którzy rozliczali się z organami skarbowymi na zasadach ogólnych według skali, podwyższono kwotę wolną od podatku do 30 tys. zł oraz przesunięto granicę I progu do poziomu 120 tys. zł. Według rządowej publikacji „Polski ład dla pracowników i przedsiębiorców” na nowych przepisach miało zyskać 17 mln Polaków, a dla 5 mln osób zmiany miały być neutralne².

W niniejszym artykule autor wykazał, że Polski Ład był niekorzystną reformą ze względu na skalę procesu legislacyjnego i komplikację przepisów prawa w stosunku do korzyści osiągniętych przez podatników, co stanowić będzie tezę przewodnią opracowania. Zbadane zostały: wpływ Polskiego Ładu na zmianę poziomu przeciętnego dochodu netto

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2022 poz. 1265, art. 27, ust.1.

² *Polski ład dla pracowników i przedsiębiorców. Specjalne rozwiązania dla klasy średniej*, <https://www.podatki.gov.pl/wyjasnienia/polski-lad-dla-pracownikow-i-przedsiębiorcow/?altTemplate=ArticlePdf&download=True> (dostęp: 07.01.2025).

u podatników będących osobami fizycznymi według wszystkich dostępnych rodzajów opodatkowania oraz zmiana globalnego obciążenia nominalnego ogółu podatników z tytułu podatku dochodowego oraz składki na powszechne ubezpieczenie zdrowotne w stosunku do dochodów wybranych podsektorów sektora finansów publicznych (dalej – SFP). W tym celu zostały wykorzystane oraz opisane następujące czynniki:

- wskaźnik dynamiki przeciętnego dochodu netto osób fizycznych będących podatnikami PIT,
- wskaźnik dynamiki przeciętnej siły nabywczej osób fizycznych rozliczających PIT na zasadach ogólnych według skali,
- zmiany w strukturze formy opodatkowania przedsiębiorstw gospodarki narodowej będących osobami fizycznymi,
- zmiany w wysokości łącznego obciążenia przedsiębiorców będących osobami fizycznymi z tytułu podatku dochodowego i składki zdrowotnej,
- wskaźnik dynamiki dochodów NFZ z tytułu składek zdrowotnych przekazanych przez ZUS,
- wskaźnik łącznego udziału wpływów z PIT i składki zdrowotnej w dochodach budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego (dalej – JST) powiększonych o dochody NFZ z tytułu składek zdrowotnych przekazanych przez ZUS,
- kwestie normatywne związane ze zmianami w zasadach naliczania poszczególnych zobowiązań.

Autor sformułował następujące hipotezy i pytania badawcze:

1. Hipoteza badawcza – Polski Ład spowodował zwiększenie zobowiązań Polaków z tytułu podatku dochodowego i składki zdrowotnej w skali globalnej.
2. Hipoteza badawcza – dochody sektora finansów publicznych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i składki zdrowotnej wzrosły po implementacji Polskiego Ładu.
3. Pytanie badawcze – jakie grupy podatników zyskały, a jakie straciły na wdrożeniu Polskiego Ładu?
4. Pytanie badawcze – czy zwiększenie kwoty wolnej od podatku do 30 000 zł dla podatników rozliczających się na zasadach ogólnych według skali, w połączeniu ze zmianą zasad naliczania należnej składki zdrowotnej, było rozwiązaniem korzystnym dla tej kategorii podatników?

Dochody podatników rozliczających się z organami skarbowymi na zasadach ogólnych według skali progresywnej

Na początku autor przeanalizował sytuację pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Za punkt odniesienia została przyjęta kwota 3010 zł brutto, będącą równowartością miesięcznej płacy minimalnej brutto w 2022 r., która stanowiła kryterium porównawcze w zakresie zasad rozliczenia według nowych i wcześniej obowiązujących przepisów. Reguły naliczania składki zdrowotnej dla pracowników nie zmieniły się po wejściu w życie Polskiego Ładu i w dalszym ciągu wynosiły 9% podstawy wymiaru, którą była kwota brutto pomniejszona o sumę składek na ubezpieczenia społeczne. Podstawa wymiaru w opisywanym przypadku wynosiła 2597,32 zł miesięcznie, a wysokość składki zdrowotnej – 233,76 zł. Modyfikacji uległy natomiast zasady naliczania PIT, ze względu na podwyższenie kwoty wolnej od podatku oraz zniesienie możliwości odliczania od podatku naliczonego większości składki zdrowotnej. Na poprzednich zasadach miesięczna zaliczka na PIT wyniosłaby 154 zł, zaś po zmianach – 0 zł, tak więc pracownicy otrzymujący wynagrodzenie minimalne w 2022 r. zyskali dzięki Polskiemu Ładowi w skali roku 1848 zł (przy założeniu, że zmiany wprowadzone 1 lipca obowiązywałyby cały rok). Korzystnym rozwiązaniem było także wprowadzenie możliwości złożenia wspólnego zeznania podatkowego przez małżonków, nawet jeśli zawarli związek małżeński w trakcie roku podatkowego³ oraz umożliwienie złożenia wspólnego zeznania przez małżonków, kiedy jeden z nich był w roku, którego dotyczy zeznanie, podatnikiem ryczałtu lub podatku liniowego, pod warunkiem, że nie wykazał on za ten rok przychodów i kosztów ich uzyskania⁴. Faktycznie dotyczyło to więc przedsiębiorców z zawieszoną działalnością.

Sytuację finansową najmniej zamożnych Polaków w ujęciu globalnym w dużym stopniu obrazuje dynamika dochodu przeciętnego netto przypadającego na jednego podatnika w grupie osób, które złożyły roczne zeznanie PIT na zasadach ogólnych i wykazały w nim dochód nieprzekraczający granicy I progu. Ze względu na charakter danych udostępnionych przez Ministerstwo Finansów, które bazują na wartościach przeciętnych w formie zbiorczej dla wszystkich podatników, którzy złożyli roczne zeznanie PIT-37 lub PIT-36, autor dla dalszych obliczeń przyjął uproszczony model, w którym:

³ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2021 poz. 1128, art. 6, ust. 8.

⁴ Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2021 poz. 2105, art. 6, ust. 8.

- dochód przeciętny netto został obliczony na zasadach stosunku pracy, ze względu na przewagę tych osób w strukturze (ponad 60%) wszystkich podatników rozliczających się na zasadach ogólnych według skali,
- stawka roczna składki zdrowotnej została obliczona jako 9% dochodu brutto pomniejszonego o składki na ubezpieczenia społeczne,
- kwota przeciętnego podatku należnego w alternatywnych kalkulacjach dla lat 2022-2023 została naliczona według uśrednionej efektywnej stawki w danej kategorii podatników, podanej w stosownej informacji przez Ministerstwo Finansów.

Dokonując analizy tych danych trzeba jednak adnotować trzy kwestie. Po pierwsze przedstawione kalkulacje nie obejmują podatników, którzy wykazali za dany okres rozliczeniowy dochód „0” lub stratę, co zawyża wartość tego wskaźnika. W 2022 roku liczba tych osób wyniosła 1,1 mln, z czego 0,2 mln stanowili przedsiębiorcy. Według informacji udzielonych autorowi przez Ministerstwo Finansów, w omawianym okresie zeznanie podatkowe PIT-36 złożyło 1,3 mln osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (w tym dla 0,9 mln działalność gospodarcza była jedynym źródłem przychodów, zaś pozostałe 0,4 mln wykazały przychody także z innych źródeł), a podatek należny wykazało 1,1 mln z nich⁵. Po drugie w 2022 roku nastąpiło podwyższenie limitu dochodów w pierwszym progu skali do kwoty 120 tys. zł, o 40,3% w stosunku do poprzedniej granicy, co z kolei wpłynęło zwykle na wartość dochodu przeciętnego w omawianej kategorii podatników za sprawą tego, że w pierwszym progu znalazły się osoby bardziej zamożne. Ponadto należy pamiętać, że od 2019 roku ustawodawca podwyższał co roku płacę minimalną brutto o proporcjonalnie wyższe kwoty, niż w kilku poprzednich latach, co również miało wpływ na wartość wskaźnika dynamiki przeciętnego dochodu, szczególnie w grupie podatników I progu skali. Wzrost płacy minimalnej w 2018 roku wyniósł 5%, podczas gdy rok później było to 7,4%, a w 2020 r. aż 15,6%. W latach 2021-2022 utrzymywał się on na poziomie zbliżonym do tego w 2019 r., natomiast w 2023 roku płaca minimalna wzrosła dwukrotnie: najpierw o 15,9%, a w drugiej połowie roku o kolejne 3,2%.

Dynamika dochodu pomniejszonego o składki na ubezpieczenia społeczne była w latach 2018-2021 przeciętnie o 1,1 p.p. wyższa w grupie wszystkich tych podatników w stosunku do osób, których wykazane dochody nie przekroczyły I progu. W 2022 r. proporcje uległy zmianie i różnica wyniosła 5,5 p.p. na rzecz tej drugiej kategorii podatników. Dynamika przeciętnego dochodu netto dla wszystkich podatników rozliczających się na zasadach

⁵ Dane własne pozyskane z Ministerstwa Finansów.

ogólnych według skali w latach 2018-2021 była średnio o 1,5 p.p. wyższa od wartości tego wskaźnika wśród podatników, którzy wykazali dochody nieprzekraczające limitu I progu. Tymczasem w 2022 r. różnica pomiędzy tym wskaźnikiem w obu grupach wyniosła 7,2 p.p. na korzyść dynamiki przeciętnego dochodu netto podatników I progu. Jeśli przyjąć tezę, że nadwyżka przyrostu wartości tego wskaźnika w kategorii osób znajdujących się w I progu w 2022 r. ponad jego przeciętną wartość w latach 2018-2021 była spowodowana podwyższeniem granicy tego progu i zwiększeniem wśród tej grupy podatników odsetka osób o wyższych zarobkach, uwzględnienie skorygowanego wskaźnika dynamiki pozwoli oszacować wzrost dochodu przeciętnego osób, których wykazany dochód za 2022 rok nie przekroczyłby granicy pierwszego progu na starych zasadach. Dzięki temu możliwe będzie porównanie sytuacji finansowej podatników według zbliżonego kryterium w całym badanym okresie. Słuszność tej tezy potwierdzają dane dotyczące rozliczenia PIT za 2023 r., gdzie punktem odniesienia dla zmian w dynamice dochodów podatników były już nowe kryteria, przyjęte w rozliczeniach za 2022 r. Z tych informacji wynika, że w 2023 roku zależność

Tabela 1. Dynamika przeciętnego dochodu podatników rozliczających PIT na zasadach ogólnych według skali w zł w latach 2018-2023

Rok	Dynamika przeciętnego dochodu bez ZUS (I i II próg)	Dynamika przeciętnego dochodu bez ZUS (I próg)	Dynamika przeciętnego dochodu netto (I i II próg)	Dynamika przeciętnego dochodu netto (I próg)	Inflacja	Siła nabywcza (I i II próg)	Siła nabywcza (I próg)
2018	+5,6%	+4,3%	+5,3%	+4,3%	+1,6%	+3,7%	+2,7%
2019	+7,1%	+5,7%	+7,4%	+6,0%	+2,3%	+5,1%	+3,7%
2020	+7,8%	+7,0%	+8,6%	+7,8%	+3,4%	+5,2%	+4,4%
2021	+8,1%	+7,3%	+10,2%	+7,3%	+5,1%	+5,1%	+2,2%
2022	+10,7%	+16,2%	+11,8%	+19,0%	+14,4%	-2,6%	+5,2%
2022*	b/z	+9.6%*	b/z	+12,2%*	b/z	b/z	-2,2%
2023	+13,2%	+10,0%	+12.0%	+9,5%	+11,4%	+1,8%	-1,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: informacji dotyczących rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za lata 2018-2023, opublikowanych przez Ministerstwo Finansów, <https://www.podatki.gov.pl/pit/abc-pit/statystyki/> oraz rocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1950 roku, opublikowanego przez GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-pot-inflacja-roczne-wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych/> (dostęp: 08.01.2025).

między wzrostem dynamiki w obu opisywanych kategoriach podatników, wróciła do tendencji sprzed reformy. Dokonując stosownych obliczeń dla 2022 r. z uwzględnieniem skorygowanego wskaźnika dynamiki wśród podatników I progu wynoszącego +9.6% (przyjmując zgodnie z powyższym, że jego wartość była o 1,1 p.p. niższa od dynamiki łącznego dochodu podatników I i II progu), okazuje się, że dochód przeciętny netto najuboższych wzrósł w tym roku nie o 19,6%, a o 12,2%. Biorąc pod uwagę, że stopa inflacji w tamtym roku wyniosła 14,4%, oznacza to, że siła nabywcza najgorzej sytuowanych Polaków spadła w 2022 r. o 2,2%. Dane te obrazuje tabela 1.

Jeśli chodzi o wpływ Polskiego Ładu na wzrost przeciętnego nominalnego dochodu netto w kategorii podatników, których dochody nie przekroczyły granicy I progu skali, to jest on niezaprzeczalny, jednakże trzeba podkreślić, że nie jest to różnica, która zasadniczo wpłynęła na poprawę ich sytuacji materialnej. W 2021 r. przeciętne obciążenie dochodu pomniejszonego o składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu podatku dochodowego i składki zdrowotnej wynosiło 15,7%, podczas gdy w pierwszym roku obowiązywania nowych przepisów było to 13,1%. Mając na uwadze, że zdecydowaną większość w przytoczonej grupie podatników stanowią osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej, dla których nie zmieniły się zasady naliczania składki zdrowotnej, a jej wysokość wyniosła tyle samo co przed reformą, pozwala to sformułować tezę, że nowe przepisy spowodowały wzrost dochodu netto większości Polaków. Nie był to jednak duży przyrost, bowiem gdyby w 2022 r. obowiązywały poprzednie przepisy, przyjmując założenie, że stopa efektywnego obciążenia podatkowego utrzymałaby się na poziomie z roku poprzedzającego (6,7%), kwota należnego podatku PIT byłaby wówczas wyższa o 973 zł, a więc o raptem 81 zł miesięcznie. Niewątpliwie dla najgorzej sytuowanych osób jest to spora kwota, jednak zważywszy na skalę i przebieg procesu legislacyjnego, opisywana reforma przedstawia się groteskowo. Dane te zostały przedstawione w tabeli 2.

Biorąc pod uwagę wyłącznie różnicę nominalną w zakresie ciężaru podatkowego, nowe przepisy okazały się też korzystne dla przedsiębiorców opodatkowanych na skali progresywnej. Przykładowo podatnik prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą w 2022 r., opodatkowany na zasadach ogólnych według skali, który wykazał za tamten rok podatkowy maksymalny dla I-go progu podatkowego dochód netto (dochód po odliczeniu kosztów działalności oraz składek na ubezpieczenia społeczne) w wysokości 120 tys. zł., zapłacił 10,8 tys. zł. podatku dochodowego i 10,8 tys. zł. składki zdrowotnej. Łączne obciążenie z tytułu obu tych zobowiązań wyniosło w tym przypadku 18%. Przedsiębiorca, który osiągnął taki sam

dochód w 2021 r., uiszczył 21,1 tys. zł. podatku dochodowego i 4581,72 zł składki zdrowotnej, co przełożyło się na łączną kwotę tych obciążeń na poziomie 21,4%.

Tabela 2. Łączne obciążenie podatkiem PIT oraz składką zdrowotną przeciętnego dochodu podatników rozliczających PIT na zasadach ogólnych według skali, których dochód nie przekraczał I progu, w zł w latach 2018-2023

Rok	Dochód przeciętny bez ZUS	Przeciętny podatek należny	Przeciętna składka zdrowotna	Dochód przeciętny netto	PIT + składka zdrowotna jako % dochodu przeciętnego bez ZUS
2018	28 488	2142	2564	23 926	16,5%
2019	30 121	2210	2711	25 355	16,3%
2020	32 219	2154	2900	27 335	15,7%
2021	34 581	2317	3112	29 334	15,7%
2022	40 170	1660	3615	34 895	13,1%
2022 ¹	37 900 ¹	1566 ¹	3411 ¹	32 923 ¹	13,1% ¹
2022 ²	37 900 ²	2539 ²	3411 ²	31 950 ²	15,7% ²
2023	44 190	2004	3977	38 209	13,5%
2023 ³	b/z	2960 ³	3977 ³	37 253 ³	15,7% ³

¹ – Dochód przeciętny pomniejszony o składki na ubezpieczenia społeczne skorygowany o oszacowany wskaźnik dynamiki +9,6%; ² – dochód przeciętny pomniejszony o składki na ubezpieczenia społeczne skorygowany o oszacowany wskaźnik dynamiki +9,6% oraz dochód przeciętny netto i PIT obliczone według starych zasad; ³ – dochód przeciętny pomniejszony o składki na ubezpieczenia społeczne oraz dochód przeciętny netto i PIT obliczone według starych zasad.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji dotyczących rozliczenia podatku PIT za lata 2018-2023, opublikowanych przez Ministerstwo Finansów, <https://www.podatki.gov.pl/pit/abc-pit/statystyki/> (dostęp: 10.01.2025).

Jednak, jeśli porównamy sytuację podatnika, który w obu tych latach osiągnął dochód w wysokości granicy pierwszego progu podatkowego przed reformą z 2022 r., to ukaże nam się praktycznie kosmetyczny obraz tych zmian. Otóż przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, który wykazał za rok 2021 dochód netto w wysokości 85 528 zł, zapłacił 10 069 zł podatku dochodowego i 4581,72 zł składki zdrowotnej, co stanowiło 17,1% dochodu. Tymczasem w 2022 r. było to 6663 zł podatku dochodowego i 7697,52 zł składki zdrowotnej, które to zobowiązania łącznie przełożyły się na obciążenie dochodu na poziomie 16,8%. Podatnicy w tym przypadku pozornie osiągnęli więc korzyści, choć wyniosły one zaledwie 0,3 p.p. Trzeba jednak pamiętać, że nowe przepisy wprowadziły m.in. obowiązek składania comiesięcznych deklaracji rozliczeniowych do ZUS, w celu naliczenia wysokości

nałej składki zdrowotnej, co niewątpliwie znalazło odzwierciedlenie w wyższych kosztach obsługi księgowości, powodując, że w ostatecznym rozrachunku ta grupa podatników mogła ponieść stratę. Jeśli jednak wziąć pod uwagę wyłącznie dane liczbowe i pomijając kwestię kosztów ukrytych, powyższe obliczenia prowadzą do wniosków, że ciężar podatkowy dla przedsiębiorców, rozliczających się z organami skarbowymi na zasadach ogólnych według skali, zmalał po wdrożeniu Polskiego Ładu. W przypadku osiągnięcia dochodów w wysokości górnej granicy podwyższonego I-go progu podatkowego korzyść ta wyniosła 3,4 p.p., a przy połowie tej kwoty (60 000 zł) 2,2 p.p.⁶

Według danych Ministerstwa Finansów w 2022 r. wspomniane 1,3 mln przedsiębiorców rozliczających się na zasadach ogólnych według skali wykazało łącznie dochód bez odliczeń i ulg w wysokości 58 328 mln zł⁷. Oznacza to, że przeciętny roczny dochód przedsiębiorcy w tym segmencie wyniósł w 2022 roku 44 867 zł. Przyjmując założenie, że wszyscy ci przedsiębiorcy prowadzili działalność przez cały rok kalendarzowy i dokonali odliczenia od dochodu rocznej sumy składek na ubezpieczenia społeczne (13 365 zł), przeciętny dochód wyniósł 31 502 zł, a podstawa opodatkowania, po uwzględnieniu kwoty wolnej – 1502 zł. Przełożyłoby się to na przeciętnie 180 zł PIT należnego za rok podatkowy, a w połączeniu z sumą składek na ubezpieczenie zdrowotne (1 składka 419,92 zł + 11 składek po 270,90 zł) dałoby to kwotę łączną obciążenia dochodu 3579,82 zł. Na poprzednich zasadach byłoby to 0 zł PIT, ze względu na możliwość odliczenia od podatku 7,75% z 9% sumy składek na ubezpieczenie zdrowotne (do odliczenia 4161,75 zł) i 4833,18 zł składki zdrowotnej (1 składka 381,81 zł + 11 składek po 404,67 zł). Po wdrożeniu nowych przepisów obciążenie dochodu netto tej grupy podatników wyniosło więc 11,4%, podczas gdy na starych zasadach byłoby to 15,3%. Na podstawie obliczeń wszystkich powyższych przypadków można więc postawić tezę, że Polski Ład okazał się nominalnie korzystny dla 1,3 mln przedsiębiorców rozliczających się na zasadach ogólnych według skali.

Dochody podatników ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych i podatku liniowego

Na nowelizacji prawa podatkowego wyraźnie stracili z kolei przedsiębiorcy i pracownicy kontraktowi, rozliczający się z organami skarbowymi na podstawie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz podatku liniowego. Przed reformą wszyscy płatnicy ryczałtu mieli

⁶ Na starych zasadach łączne obciążenie z tytułu składki zdrowotnej i podatku dochodowego wynosiło w omawianym przypadku 10 311,72 zł – 17,2%, a po wprowadzeniu Polskiego Ładu – 15%.

⁷ *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2022 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023, s. 12.

prawo do odliczenia części składki zdrowotnej od podatku na takich samych zasadach jak płatnicy PIT⁸, podczas gdy od 2022 r. mogą oni jedynie odliczyć 50% uiszczanej składki zdrowotnej od wykazanego przychodu⁹. Gdyby wysokość należnej składki zdrowotnej dla przedsiębiorców była w 2022 r. naliczana według starych zasad, tj. 9% z 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w IV kwartale ubiegłego roku podatkowego, które w tym okresie w 2021 r. wyniosło 5995,09 zł¹⁰, wyniosłaby ona 404,67 zł. Podatnicy rozliczający się z administracją skarbową na tych zasadach, którzy osiągnęli w 2022 r. przychód do 60 000 zł, na pierwszy rzut oka w tamtym czasie skorzystali na nowych przepisach, bowiem miesięczna wysokość składki zdrowotnej została dla nich określona na ryczałtową kwotę 335,94 zł, podczas gdy rok wcześniej wysokość miesięcznej składki zdrowotnej dla wszystkich przedsiębiorców wynosiła 381,81 zł. Jednak z racji niekorzystnych zmian w zakresie odliczania tej składki, ponieśli oni wyraźną stratę w łącznym obciążeniu z tytułu tej składki i ryczału.

Natomiast ci podatnicy ryczału, którzy osiągnęli przychód w przedziale kwotowym 60 000 - 300 000 zł oraz powyżej 300 000 zł, musieli ponieść już znacznie wyższy koszt składki zdrowotnej, która wyniosła odpowiednio 559,89 zł i 1007,89 zł. Przeciętny przychód na płatnika ryczału prowadzącego działalność gospodarczą wykazującego daną pozycję w zeznaniu wyniósł w 2022 r.: przed odliczeniami od przychodu – 254 172 zł, po odliczeniach – 248 381 zł, uśredniona nominalna stawka ryczału – 8,0%, a efektywna – 7,8¹¹. Na uwagę zasługuje fakt, że łączna kwota przychodu przedsiębiorców i pracowników kontraktowych rozliczających się na tych zasadach wyniosła w tamtym roku 196 568 688 tys. zł, co było wynikiem aż o 107 102 641 tys. zł wyższym od roku poprzedzającego¹². W 2021 r. kwoty przychodu tej grupy podatników przed i po odliczeniach wyniosły odpowiednio: 150 024 zł i 146 285 zł, przeciętna stawka nominalna – 6,2%, a efektywna – 4,4%¹³.

Dane dla przychodów rocznych 60 000 zawiera tabela 3, ukazując, że bez względu na wysokość przychodu i pozornych korzyści dla podatników o najniższym przychodzie, wszyscy płatnicy ryczału ponieśli skutek Polskiego Ładu większe ciężary podatkowe, niż to miało miejsce na wcześniejszych zasadach. Łączne obciążenie z tytułu podatku dochodowego

⁸ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz.U. 2020 poz. 1905, art. 13, ust. 1.

⁹ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz.U. 2021 poz. 1993, art. 11, ust. 1a.

¹⁰ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2021 r., <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-czwartym-kwartale-2021-roku,271,35.html> (dostęp: 10.01.2025).

¹¹ Informacja dotycząca ryczału od przychodów ewidencjonowanych za 2022 rok, Warszawa 2023, s. 19.

¹² Tamże, s. 9.

¹³ Informacja dotycząca ryczału od przychodów ewidencjonowanych za 2021 rok, Warszawa 2022, s. 16.

i składki zdrowotnej u osób prowadzących działalność jednoosobową, którzy w 2022 r. osiągnęli przychód 60 000 zł i hipotetycznie nie dokonali innych odliczeń poza składką zdrowotną, wzrosło z 9,1% do 14,5% (nominalnie o 3253,22 zł). Z kolei ci, którzy dokonali maksymalnego odliczenia ryczałtowych składek na ubezpieczenia społeczne (bez Funduszu Pracy i dobrowolnego chorobowego), na starych zasadach ponieśliby jedynie koszt ubezpieczenia zdrowotnego w wysokości 4856,04 zł, zaś wskutek reformy łączna suma obciążenia wyniosła 7683,28 zł. Był to wzrost z 8,1% do 12,8%, nominalnie o 2827,24 zł. W rzeczywistości ta grupa obywateli, nawet dokonując odliczeń, poniosła wskutek Polskiego Ładu ciężar podatkowy wyższy przeciętnie o 4,7 p.p.

Tabela 3. Składka zdrowotna oraz ryczałt należny za 2022 rok w zł według ujednoliconej nominalnej stawki 8,0% dla przychodu 60 000 zł

Rok	Składka zdrowotna	Ryczałt należny	Łączne obciążenie
2021	4581,72	854,63	5436,35
2022 (stare zasady)	4856,04	618,41	5474,45
2022 (nowe zasady)	4030,92	4696,75	8727,67
2022 (stare zasady) - ZUS	4856,04	0	4856,04
2022 (nowe zasady) - ZUS	4030,92	3652,36	7683,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2022 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023.

Podobnie sytuacja prezentuje się u osób, które osiągnęły w 2022 r. dochód przeciętny w tej grupie podatników w wysokości 254 172 zł. Przy założeniu, że płatnik prowadził działalność gospodarczą wyłącznie osobiście i odliczył możliwą sumę składek na ubezpieczenia społeczne, w tamtym roku jego ciężar podatkowy wzrósł z 20 021,81 zł do 26 783,69 zł. W ujęciu proporcjonalnym był to wzrost z 7,9% do 10,1%, a więc o 2,2 p.p. Wyliczenia dla tej grupy podatników, z uwzględnieniem wariantów z odliczeniem składek na ubezpieczenia społeczne i bez tego odliczenia, zawiera tabela 4. Na tej podstawie można stwierdzić, że nowe przepisy okazały się niekorzystne dla 878 147 osób, którzy w 2022 r. wybrali tę formę rozliczenia z administracją skarbową.

Wyraźną stratę ponieśli także płatnicy podatku liniowego. Według wcześniejszych zasad, w ich przypadku obowiązywała ta sama reguła odliczenia składki zdrowotnej co przy

skali podatkowej i ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych¹⁴. Polski Ład wprowadził zmianę, wskutek której podstawa wymiaru składki zdrowotnej dla osób, którzy wybrali tę

Tabela 4. Składka zdrowotna oraz ryczałt należny za 2022 rok w zł według ujednoliconej nominalnej stawki 8,0% dla przychodu 254 172 zł

Rok	Składka zdrowotna	Ryczałt należny	Łączne obciążenie
2021	4581,72	16 388,39	20 970,11
2022 (stare zasady)	4856,04	16 152,17	21 008,21
2022 (nowe zasady)	6718,68	20 065,01	26 783,69
2022 (stare zasady) - ZUS	4856,04	15 165,77	20 021,81
2022 (nowe zasady) - ZUS	6718,68	19 078,61	25 797,29

Zródło: Opracowanie własne na podstawie: *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2022 rok*, Warszawa 2023.

formę opodatkowania, wynosi 4,9% dochodu, z zastrzeżeniem, że nie może być niższa niż 9% wynagrodzenia minimalnego¹⁵. Ci płatnicy mogą zaliczyć sumę składek na ubezpieczenie zdrowotne uiszczone w danym roku podatkowym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub za osoby współpracujące do kosztów uzyskania przychodu, z zastrzeżeniem, że odliczenie to nie może przekroczyć kwoty 8700 zł w skali roku¹⁶. W 2022 r. było 528 656 osób, którzy rozliczyli się z organami skarbowymi na zasadach ogólnych podatkiem liniowym. Mając na uwadze, że ta forma opodatkowania jest korzystna dla osób, które osiągają dochody powyżej I progu skali, na podstawie wyliczeń zaprezentowanych w tabeli 5 można stwierdzić, że omawiana reforma spowodowała zwiększenie obciążenia podatkowego dla tej grupy płatników PIT. Obrazuje to też radykalny spadek osób, którzy w 2022 r. zdecydowali się na rozliczenie podatku tą metodą, gdyż w 2021 roku ich liczba wynosiła 801 432¹⁷. Przeciętny dochód w tej kategorii podatników w 2022 r. wyniósł 319 322 zł. Przyjmując założenie, że przykładowy podatnik prowadził działalność jednoosobową i odliczył od dochodu sumę uiszczonych w roku podatkowym składek na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy, jego obciążenie z tytułu składki zdrowotnej i podatku dochodowego zwiększyło się o 5 p.p., z 18,4% do 23,4% (nominalnie o 15 858,74 zł).

¹⁴ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2020 poz. 1426, art. 27b, ust. 1 i 2.

¹⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz.U. 2021 poz. 1285, art. 79a, ust.1, art. 81, ust.2.

¹⁶ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2021 poz. 1128, art. 30c, ust. 2.

¹⁷ Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2021 rok, Warszawa 2022, s. 8.

Tabela 5. Składka zdrowotna oraz należny podatek liniowy za 2022 rok w zł dla dochodu 319 322 zł

Rok	Składka zdrowotna	PIT	Łączne obciążenie
2022 (stare zasady) - ZUS	4856,04	53 950	58 806,04
2022 (nowe zasady) - ZUS	15 646,78	59 018	74 664,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2022 rok*, Warszawa 2023, s. 28.

Przychody NFZ ze składki zdrowotnej

Wysokość składki zdrowotnej w momencie utworzenia NFZ wynosiła 7,5% podstawy wymiaru. Stawka ta była sukcesywnie podwyższana do 2007 roku, kiedy to ustabilizowała się na obecnym poziomie 9%. W latach 2009-2017 dynamika wzrostu przychodów NFZ z tego tytułu utrzymywała się na stabilnym poziomie ok. 4 % rocznie. W 2018 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 8,4%, wyraźnie przekraczając górną granicę dynamiki z powyższego okresu (6,5% w 2009 r.). Nie licząc anomalii z roku 2020, kiedy to przyczyną zahamowania

Tabela 6. Przychody NFZ z tytułu składek na powszechne ubezpieczenie zdrowotne (bez windykacji z lat ubiegłych) w mld złotych oraz dynamika ich wzrostu w procentach w latach 2018-2023

Rok	Przychody NFZ ze składki zdrowotnej ogółem	Suma składek zdrowotnych przekazana przez ZUS	Dynamika przychodów składki zdrowotnej	Dynamika przychodów ze składki zdrowotnej z ZUS	Udział sumy składek zdrowotnych z ZUS w przych. og.
2018	80,8	77,4	+8,4%	+8,8%	95,9%
2019	88,3	84,8	+9,3%	+9,6%	96,1%
2020	89,7	86,2	+1,7%	+1,7%	96,1%
2020*	95,6*	93,4*	+8,3%*	+10,2%*	-
2021	103,0	99,4	+14,8%	+18,6%	96,5%
2021*	103,5*	102,9*	+8,3%*	+10,2%*	-
2022	122,0	118,4	+18,4%	+19,1%	97%
2022*	b/z	b/z	+17,9%*	+15,1%*	-
2023	141,0	137,0	+15,6%	+15,7%	97,1%

* – skorygowany wskaźnik dynamiki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych NFZ z lat 2017-2023, <https://www.nfz.gov.pl/bip/finanse-nfz/> (dostęp: 20.01.2025).

wzrostu tej dynamiki można obarczyć pandemię COVID-19, dane liczbowe wskazują na tendencję zwykłą w tym aspekcie, poczynając od 2018 r.

Niezbyt miarodajną jest natomiast wartość tego wskaźnika dla roku 2021, którego radykalną zmianę należy raczej tłumaczyć powrotem krajowej gospodarki na właściwe tory. Bardziej zasadne jest wyliczenie uśrednionego wskaźnika łącznie dla lat 2020 i 2021, którego wartość w skali roku wyniosłaby wtedy +8,3% dla łącznych dochodów ze składki zdrowotnej oraz +10,2% dla sumy tych składek przekazanych do NFZ przez ZUS, a następnie skorygowanie wartości tych wskaźników dla lat 2020-2022. Na tej podstawie można wywnioskować, że Polski Ład spowodował zwiększenie dynamiki wpływów do NFZ z tytułu składki zdrowotnej obywateli ubezpieczonych w ZUS szacunkowo o 4,9 p.p. w 2022 r. w stosunku do ich powinności w roku 2021. Był to najwyższy wzrost tego wskaźnika od 2007 roku. Przychody NFZ z tytułu składki zdrowotnej na przestrzeni lat 2018-2023 wraz ze skorygowanym wskaźnikiem dynamiki dla lat 2020-2022 obrazuje tabela 6.

Dochody budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego z tytułu podatku dochodowego i składki zdrowotnej

W polskim systemie fiskalnym wpływy z tytułu podatku dochodowego są ewidencjonowane w bilansach: budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego. Chcąc zbadać zmiany w globalnym obciążeniu podatników z tytułu PIT, za punkt odniesienia należy przyjąć sprawozdania tych podsektorów SFP. Z kolei przeprowadzenie pogłębionej analizy, w zakresie zmiany w wysokości łącznych dochodów państwa z PIT i składki zdrowotnej, wymaga doliczenia do sumy dochodów wspomnianych podsektorów SFP dochodów NFZ z tytułu składki zdrowotnej przekazanej przez ZUS.

W 2022 r. wysokość dochodów budżetu państwa i JST z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych uległa niewielkiej zmianie *in minus* w porównaniu do roku poprzedzającego, jednak w 2023 r. wróciła do wcześniejszego poziomu. Udział PIT w łącznych dochodach tych dwóch podsektorów SFP wyniósł w 2022 r. 16,0%, rok wcześniej było to 16,4%, zaś w 2023 r. – 16,5%. Najwyższą wartość w badanym okresie wskaźnik ten przyjął w 2019 r. – 17,9%. Zauważalny jest także spadek dynamiki udziału PIT w dochodach budżetowych i JST w latach 2022-2023 w porównaniu do lat: 2019 oraz 2021. Dane te zostały przedstawione w tabeli 7. Mając na uwadze analizę przeprowadzoną w poprzednich podrozdziałach, gdzie zmiany w prawie podatkowym od 2022 r. okazały się nominalnie korzystne dla pracowników i przedsiębiorców opodatkowanych na skali progresywnej, fakt utrzymania dochodów państwa z PIT w 2022 roku na tym samym nominalnym poziomie co

w roku poprzedzającym można wytłumaczyć wzrostem wpływów z tytułu ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Trafność tego wniosku potwierdzają potwierdzają oficjalne dane administracyjne. Według publikowanej corocznie przez Ministerstwo Finansów informacji dotyczącej rozliczenia osób korzystających z tej formy opodatkowania, łączna kwota przychodu wykazanego przez podatników ryczałtu za 2022 r. była o 103,9% wyższa niż w roku poprzednim (107 825 mln zł w 2021 r. i 219 947 mln w 2022 r.), zaś łączna kwota ryczałtu należnego za 2022 rok wzrosła aż o 215,8%, z 5 492 mln zł w 2021 r. do 17 343 mln zł w 2022 r. Taki skok dochodów budżetowych z tytułu tego podatku nie miał jeszcze miejsca w historii obowiązywania tego podatku na mocy ustawy, a więc od 1999 r.¹⁸. Dotychczas najwyższy wzrost ryczałtu należnego odnotowany został w 2021 r. i wyniósł wtedy 40%, lecz jest to

Tabela 7. Udział dochodów z PIT i CIT w dochodach: budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego oraz dynamika dochodów z PIT i CIT w mld zł w latach 2018-2023

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dochody budżetu	380,0	400,5	419,8	494,8	504,8	506,9
Dochody JST	251,8	278,5	304,9	333,4	345,7	362,0
Dochody budżetu i JST	631,8	679,0	724,7	828,2	850,5	868,9
Dochody z PIT	110,5	121,5	118,9	135,7	135,7	143,4
Dynamika dochodów z PIT	-	+10,0%	-2,1%	+14,1%	+0,0%	+5,7%
Udział dochodów z PIT w dochodach budżetu i JST	17,5%	17,9%	16,4%	16,4%	16,0%	16,5%
Dochody z CIT	44,3	50,9	52,6	66,7	85,3	89,7
Dynamika dochodów z CIT	-	+14,9%	+3,3%	+26,8%	+27,9%	+5,2%
Udział dochodów z CIT w dochodach budżetu i JST	7,0%	7,5%	7,3%	8,1%	10,0%	10,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań operatywnych z wykonania budżetu państwa za lata 2018-2023, <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-roczne> (dostęp: 22.01.2025).

wartość nie miarodajna, ze względu na wspomniane powyżej okoliczności losowe w latach 2020-2021. Z kolei ze sprawozdań operatywnych z wykonania budżetu państwa za lata 2021-

¹⁸ Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2022 rok, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023, s. 23.

2022 wynika, że w 2022 r. dochody budżetu państwa ze zryczałtowanych form opodatkowania wyniosły 26,8 mld zł¹⁹, podczas gdy rok wcześniej było to 10,4 mld zł²⁰.

Zmiany w przepisach spowodowały z kolei masowy odpływ przedsiębiorców od podatku liniowego. Pomimo wzrostu przeciętnego nominalnego obciążenia PIT przypadającego na jednego podatnika, dochody budżetowe z tego tytułu zmalały o ok. 8,4 mld zł. Kwota podatku należnego za 2022 rok w tej grupie podatników wyniosła 30 703 mln złotych przy liczbie 429 705 podatników wykazujących podatek należny. Rok wcześniej było to odpowiednio: 39 079 mln zł i 650 228 podatników. Przeciętna roczna kwota podatku liniowego przypadająca na jednego podatnika wykazującego podatek należny wzrosła z 60 100,46 zł w 2021 r. do 71 451,34 zł w 2022 r., a więc o 18,9%.

Tabela 8. Udział łącznych dochodów sektora finansów publicznych z tytułu PIT i składek zdrowotnych przekazanych do NFZ przez ZUS w sumie dochodów: budżetu państwa, JST oraz NFZ z tytułu składek zdrowotnych przekazanych przez ZUS w mld zł w latach 2018-2023

Rok	Dochody budżetu, JST i NFZ	PIT i składka zdrowotna	Dynamika	Udział w dochodach budżetu, JST i NFZ
2018	709,2	187,9	-	26,5%
2019	763,8	206,3	+9,8%	27,0%
2020	810,9	205,1	-0,6%	25,3%
2021	927,6	235,1	+14,6%	25,3%
2022	968,9	254,1	+8,1%	26,2%
2023	1 005,9	280,4	+10,4%	27,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych NFZ z lat 2018-2023, <https://www.nfz.gov.pl/bip/finanse-nfz/> oraz sprawozdań operatywnych z wykonania budżetu państwa za lata 2018-2023, <https://www.gov.pl/web/finanse/sprawozdania-roczne> (dostęp: 23.01.2025).

Ciekawe jest także ujęcie globalne, przy założeniu, że składka zdrowotna jest zintegrowana z podatkiem dochodowym. Stosowne zestawienie liczbowe dla lat 2018-2023 zawiera tabela 8. Na tym przykładzie widać, że w latach 2018-2019 udział PIT i składki zdrowotnej przekazanej przez ZUS w tak ujętych dochodach centralnych i lokalnych SFP utrzymywał się na poziomie 26,5-27%. W kolejnych dwóch latach nastąpił spadek tego

¹⁹ *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2022 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023, s. 16.

²⁰ *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2021 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022, s. 15.

wskaźnika do poziomu 25,3%, jednak ze względu na pandemię, wartość ta nie może stanowić punktu odniesienia w stosunku do okresów, w których nie obowiązywały restrykcje przenoszące się na płaszczyznę ekonomiczną. Jeśli porównać dane z roku 2022 do 2018, to można z nich wywnioskować, że Polski Ład w pierwszym roku obowiązywania nie wpłynął zasadniczo na poziom opisywanych dochodów, gdyż wartość tego wskaźnika wyniosła 0,3 p.p. mniej niż w roku 2018. Wyraźną zmianę widać już natomiast w roku 2023, kiedy to suma wpływów z PIT i składki zdrowotnej wzrosła do 27,9%, co było wynikiem wyższym o 0,9 p.p. w porównaniu do roku 2019 i o 1,4 p.p. wyższym, niż w roku 2018. Na tej podstawie można stwierdzić, że Polski Ład zwiększył realnie zobowiązania podatkowe Polaków w skali globalnej.

Podsumowanie

Mając na uwadze najwyższą od 2009 r. stopę wzrostu dynamiki przychodów NFZ z tytułu składki zdrowotnej, wydaje się, że celem ustawodawcy było przede wszystkim zwiększenie dochodów państwa. Nominalne zmniejszenie ciężaru podatkowego dla osób opodatkowanych na skali progresywnej było nieznaczne i miało w przekonaniu autora wymiar pozaekonomiczny. Pożądana maksymalizacja wpływów budżetowych zdaje się być także wytłumaczeniem komplikacji prawnej przepisów, która utrudniła weryfikację faktycznego stanu rzeczy przez przeciętnego podatnika.

Zapowiedzi rządu, że „Na nowych zmianach nikt nie straci”, okazały się nieprawdziwe. Poza zwiększeniem ciężaru podatkowego podatnikom będącym płatnikami ryczału od przychodów ewidencjonowanych oraz podatku liniowego, wszyscy przedsiębiorcy zostali dodatkowo obciążeni kosztami ukrytymi w zakresie prawidłowego rozliczenia składki zdrowotnej według nowych przepisów. Trzeba pamiętać, że to przedsiębiorcy poniosą koszt ewentualnych nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli ZUS odnośnie rozliczenia składki zdrowotnej. Znamienne jest podsumowanie tej sytuacji przez T. Lasockiego, według którego „Różne w 100-letniej historii ubezpieczeń w Polsce mieliśmy reformy, ale nikt nie wpadł na coś takiego, żeby obywatele nie wiedzieli, ile składki mają zapłacić”²¹.

Sam proces wdrażania nowych przepisów był daleki od standardów legislacyjnych. Uwypukla to wynik kontroli NIK z 22 marca 2024 r.²². Organ ten podważył rzetelność

²¹ *Przedsiębiorcy mieli ponad 2,1 mld zł nadpłaty w składce zdrowotnej za 2022 r.*, <https://www.prawo.pl/kadry/skladka-zdrowotna-za-2022-r-ile-nadplacili-przedsiębiorcy,523352.html> (dostęp: 23.01.2025).

²² *Informacja o wynikach kontroli - zmiany podatkowe w ramach Polskiego Ładu i tarcz antyinflacyjnych*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2024.

przygotowania ustawy i zwrócił uwagę na wadliwą konstrukcję poszczególnych regulacji, podkreślając, iż resort nie przeprowadził szczegółowych analiz w zakresie wpływu utrzymania niektórych starych zasad obliczania zaliczek na PIT na wysokość tego podatku. Krytycznie oceniono sposób implementacji nowych przepisów, podkreślając, że wymagały one natychmiastowej ingerencji już na początkowym etapie funkcjonowania, wskutek zaistnienia nieprzewidzianych przez ministra finansów okoliczności. NIK zwrócił także uwagę na fakt, że podatnicy otrzymali zbyt mało czasu na przygotowanie się do zmian w prawie w stosunku do ich rozmiarów, gdyż zmiany te zaczęły obowiązywać raptem po 38 dniach od uchwalenia, podczas gdy zostały one opisane na ponad 500 stronach (wraz z uzasadnieniem) i objęły 22 ustawy.

Puentując powyższą analizę, autor ocenia zdecydowanie negatywnie kierunek zmian dokonanych przez ustawodawcę na niwie podatkowej, którego ucieleśnieniem był Polski Ład. To że większość obywateli odniosła wskutek tego niewielkie nominalne korzyści finansowe nie oznacza, że były to dobre prawnie rozwiązania. Największym zarzutem autora wobec ustawodawcy jest to, że w swoich ówczesnych poczynaniach nie przejawiał on chęci wprowadzenia głębokich reform w niestabilnym, niejasnym i nieuporządkowanym prawie podatkowym. Polski Ład nie tylko nie był żadną reformą zasadniczą, wyznaczającą nowe tory polskiej legislacji podatkowej, ale pogłębił zastały stan rzeczy, jeszcze bardziej komplikując prawo.

Bibliografia

1. *Informacja o wynikach kontroli - zmiany podatkowe w ramach Polskiego Ładu i tarcz antyinflacyjnych*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2024;
2. *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2021 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022;
3. *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2022 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023;
4. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2018 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2019;
5. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2019 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2020;
6. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2020 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2021;
7. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2021 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022;
8. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2022 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023;
9. *Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych za 2023 rok*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2024;

10. *Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2021 r.*, <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-czwartym-kwartale-2021-roku,271,35.html>;
11. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2018 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2019;
12. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2019 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2020;
13. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2020 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2021;
14. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2021 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2022;
15. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2022 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2023;
16. *Łączne sprawozdanie finansowe Narodowego Funduszu Zdrowia z siedzibą w Warszawie za okres 1.01-31.12.2023 r.*, Narodowy Fundusz Zdrowia, Warszawa 2024;
17. *Roczne wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych od 1950 roku* <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-pot-inflacja-/roczne-wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych/>;
18. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2018 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2019;
19. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2019 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2020;
20. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2020 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2021;
21. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2021 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2022;
22. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2022 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2023;
23. *Sprawozdanie operatywne z wykonania budżetu państwa za styczeń-grudzień 2023 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2024;
24. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2019;
25. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2020;
26. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2021;
27. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2022;
28. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2023;

29. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego*, Rada Ministrów, Warszawa 2024;
30. *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych*, Dz.U. 2020 poz. 1426, Dz.U. 2021 poz. 1128;
31. *Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne*, Dz.U. 2020 poz. 1905, Dz.U. 2021 poz. 1993.
32. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych*, Dz.U. 2021 poz. 1285;
33. *Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw*, Dz.U. 2021 poz. 2105;
34. *Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw*, Dz.U. 2022 poz. 1265.
35. *Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw*, Dz.U. 2023 poz. 1598.